
NEDERLAND ONDERHANDELT GOED IN EU, MAAR HET KAN NOG BETER

Martien van Bavel

Natuur en landschap krijgen een steeds prominentere positie in het Europese politieke debat, ook in het Europese landbouw-, water- en visserijbeleid. Dit is van groot belang, aangezien een groot deel van het Nederlandse natuur- en landschapsbeleid zijn oorsprong in Brussel vindt. Nederland is echter niet alleen ontvanger van EU-beleid, maar is ook op allerlei manieren betrokken bij het totstandkomen daarvan. Ons land is hierin niet het enige, we zullen er samen met de andere lidstaten én de EU-instituties uit moeten komen. Het LEI heeft onderzocht in welke mate en op welke manier de Nederlandse overheid erin slaagt om Europees beleid op de gewenste manier te beïnvloeden.

Vier beleidsterreinen

De invloed van de Nederlandse overheid op het EU-beleid is onderzocht aan de hand van vier beleidsterreinen, die wellicht niet allemaal direct het natuur- en landschapsdoel dienen, maar die bij het bereiken van hun doelen daar nadrukkelijk effect op hebben. Daarnaast is gekozen voor beleidsterreinen waar recent belangrijke besluitvormingsprocessen hebben plaatsgevonden. De vier beleidsterreinen zijn het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, Natura 2000, het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en de Kaderrichtlijn Water. De vier cases zijn onderzocht met empirisch materiaal van de Europese Commissie en van vier EU-lidstaten, namelijk Nederland, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en Spanje.

Perceptie onderhandelaars

Om een eerste overzicht te krijgen van de besluitvormingsprocessen op de vier beleidsterreinen is een documentenanalyse en een literatuurstudie uitgevoerd. Aansluitend zijn de onderhandelaars van de onderzochte lidstaten gevraagd om een oordeel en een verklaring te geven over het eigen presteren in besluitvormingsprocessen op de gekozen beleidsterreinen. Vervolgens is hen gevraagd om de andere onderhandelaars te beoordelen en dit te verklaren. Door de combinatie van informatie uit documenten, percepties van het eigen optreden en oordelen van anderen is een genuanceerd beeld verkregen. Hierbij heeft de focus op het Nederlandse presteren gelegen.

Nederland consistente onderhandelingspartner

Nederland wordt gezien als een onderhandelingspartner met een consistent standpunt. Dit komt deels doordat veel aandacht wordt geschonken aan interne consultatie, het zogenaamde poldermodel, waardoor er met één gezicht naar buiten getreden wordt. Vooral op de lange termijn is het, mede gezien de lange looptijd van de beleidsvormingsprocessen, van belang om consistent te opereren. Verder is Nederland in staat haar standpunten goed met wetenschappelijke argumenten te onderbouwen, iets wat van groot belang is in het wetenschappelijk georiënteerde Europese systeem. Nederland brengt hierdoor innovatieve en goed doordachte ideeën in, die weerklank vinden bij de andere lidstaten. Dit positieve oordeel neemt niet weg dat er ook verbeterpunten zijn. Zo ontwikkelt de Nederlandse overheid samen met NGO's zo nu en dan beleid waarbij beter rekening gehouden kan worden met wat er in de EU aan standpunten leeft. Dit maakt onderhandeling in Brussel soms moeizaam en het

belemmert het aantal oplossingsmogelijkheden vanuit het Nederlandse gezichtspunt, zodat soms het Nederlandse nationale compromis aangepast moet worden. Verder wordt gesteld dat het poldermodel naast de voordelen ook het mogelijke nadeel van een vertragend effect heeft. Hierdoor loopt men de kans te laat te komen met een standpunt; het beste moment om EU-beleid te beïnvloeden is immers helemaal in het begin. Tot slot zijn Nederlandse vertegenwoordigers vaak sterk technisch georiënteerd en ontbreekt het hen soms aan politieke vaardigheden. Deze zijn echter wel belangrijk in de politieke omgeving van de EU. Ondanks deze leerpunten wordt Nederland in het algemeen gezien als een lidstaat die goed presteert op het beïnvloeden van EU-beleid, met name gezien haar geringe omvang.

Meer informatie:

Rapport 6.05.05 *Putting nature on the EU political agenda*